

BOT Symposium 2021

การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและ การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพ ภูมิอากาศของไทย

บัณฑิต ลี้มีโชคชัย

อัศมน ลี้มสกุล

วิชญ์ อรรถวานิช

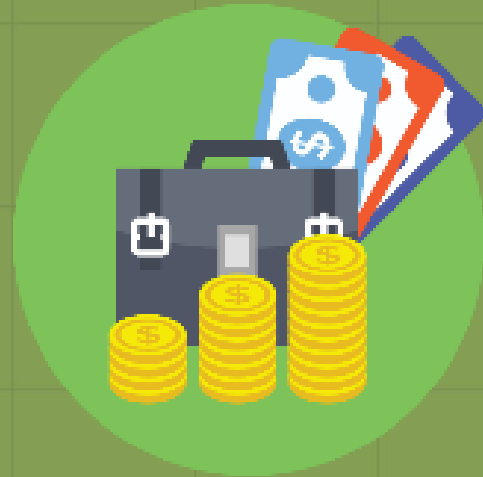
กรรณิการ์ ธรรมพานิชวงค์

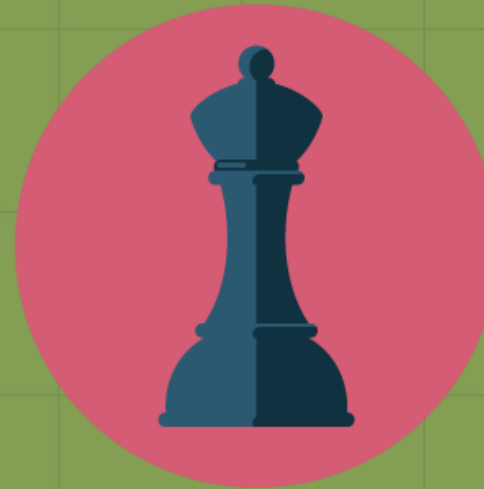
หัวข้อการนำเสนอ

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลง
สภาพภูมิอากาศ

ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลง
สภาพภูมิอากาศต่อเศรษฐกิจไทย

แนวทางการแก้ไขปัญหาและรับมือ
กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

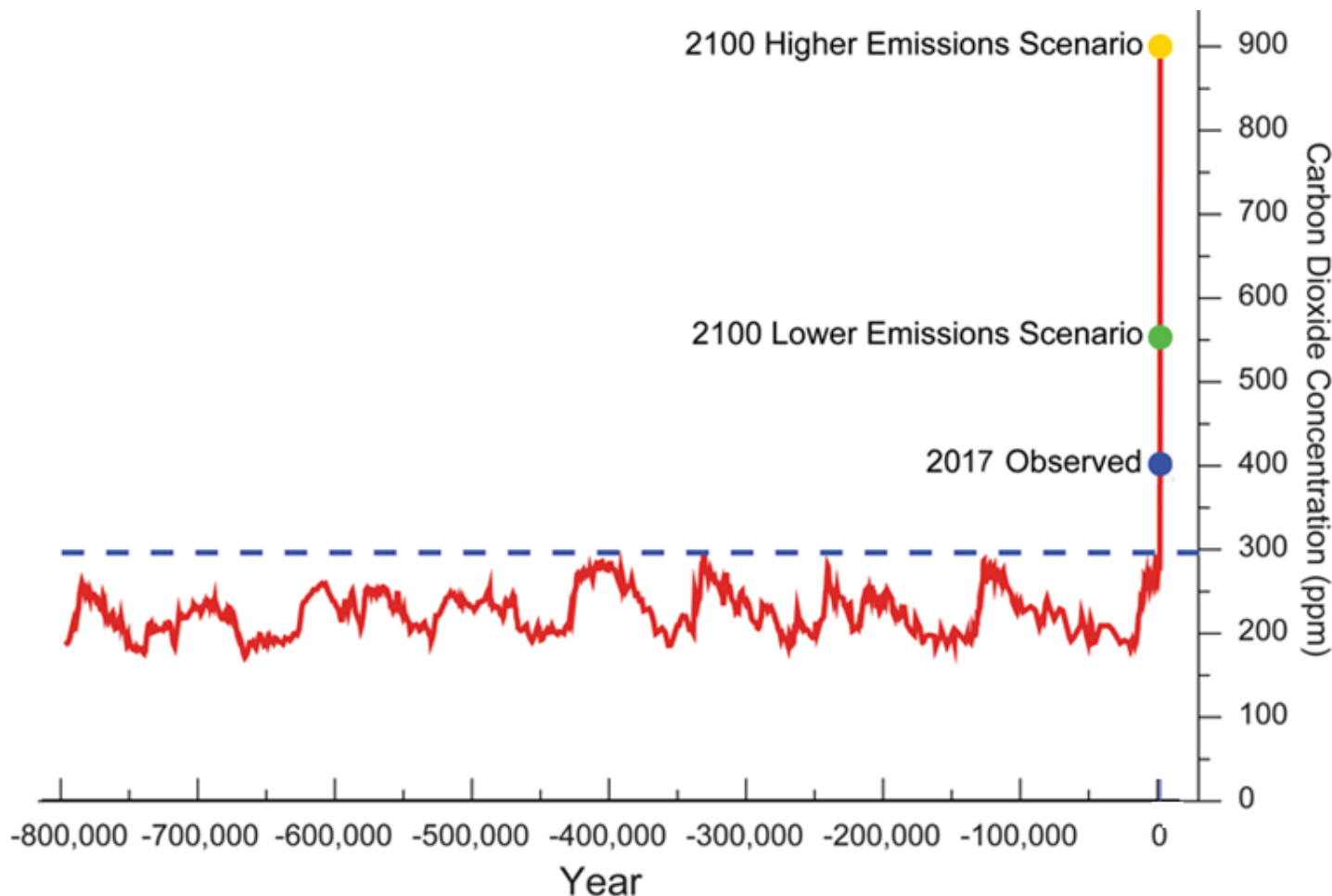

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

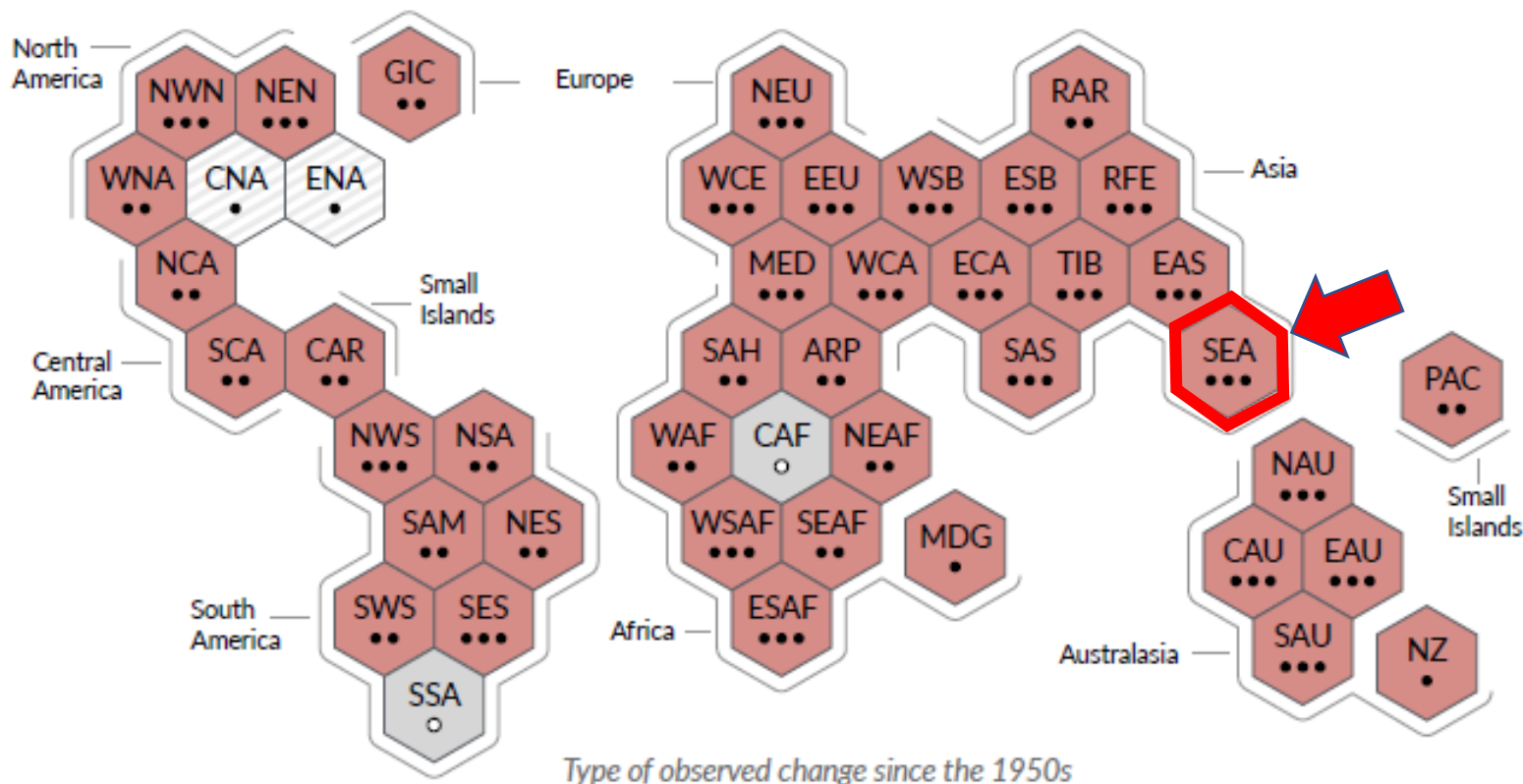

ความเข้มข้นของก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในชั้นบรรยากาศ

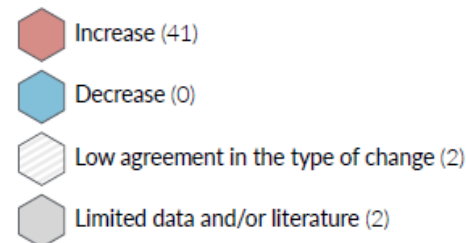

- ความเข้มข้นของก๊าซ CO₂ เพิ่มขึ้นเกินระดับสูงสุดที่เคยมีมาในประวัติศาสตร์!
- ความเข้มข้นของ CO₂ ในชั้นบรรยากาศโลกเพิ่มขึ้นจากระดับที่ไม่เคยเกิน 300 ppm ในช่วง 800,000 ปีที่ผ่านมา มาอยู่ที่ระดับ 409.8 ppm ในปี พ.ศ. 2562
- ส่งผลให้สภาพอากาศของโลกมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก

การเกิด Hot Extremes ทั่วโลก

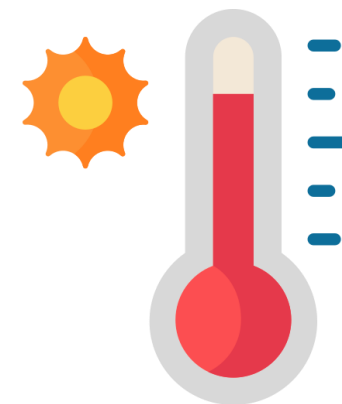

Hot EXTREMES ได้เกิดขึ้นแล้วทั่วโลก รวมถึงภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEA) มีเพียงภูมิภาค East & Central US ที่ไม่ปรากฏชัดเจน

Confidence in human contribution to the observed change

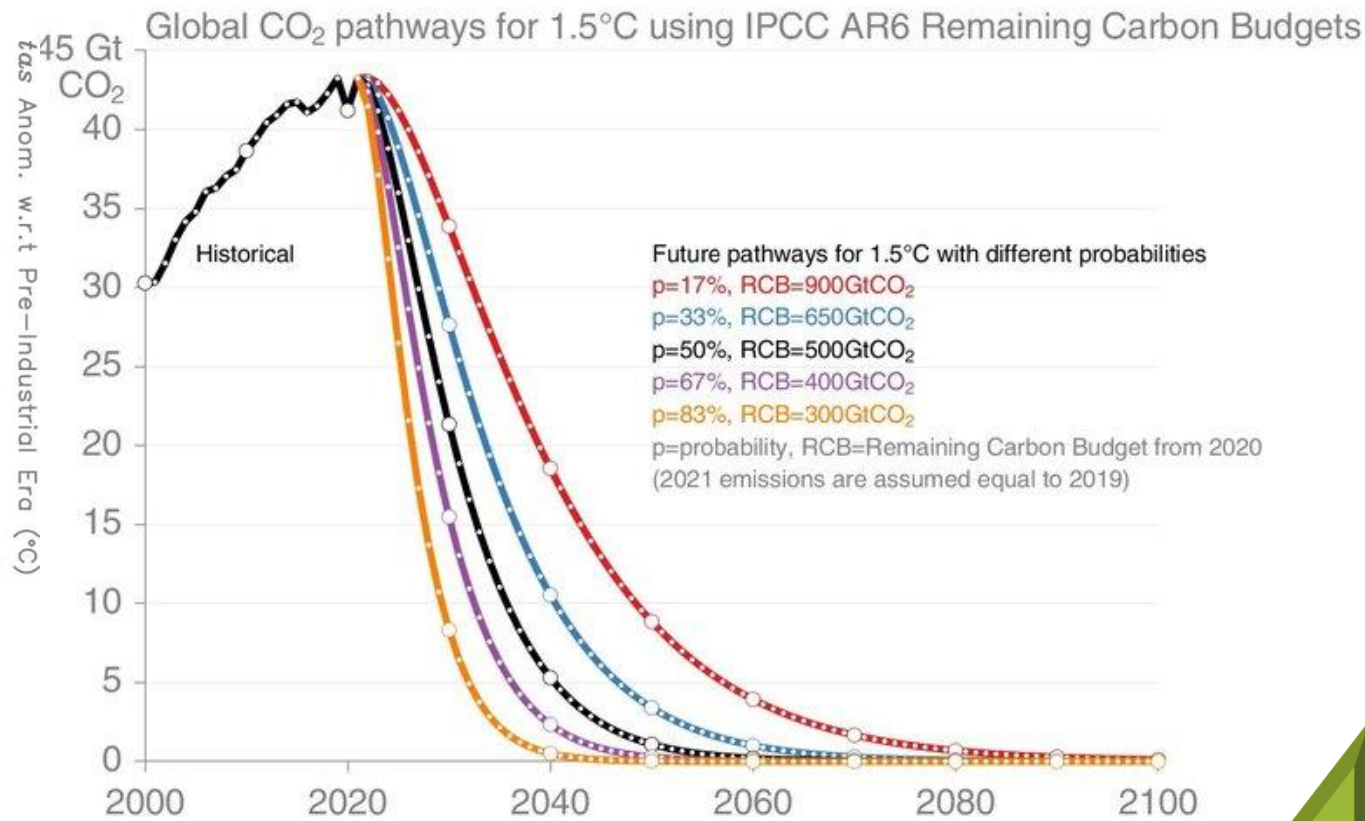
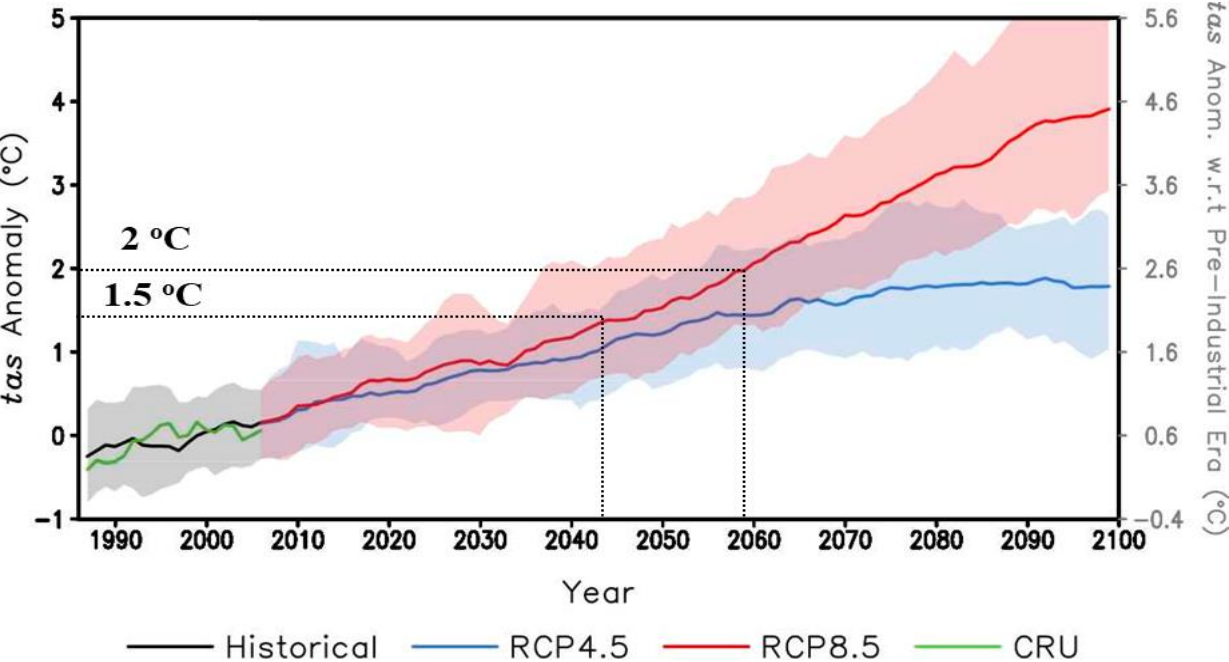
- High
- Medium
- Low due to limited agreement
- Low due to limited evidence

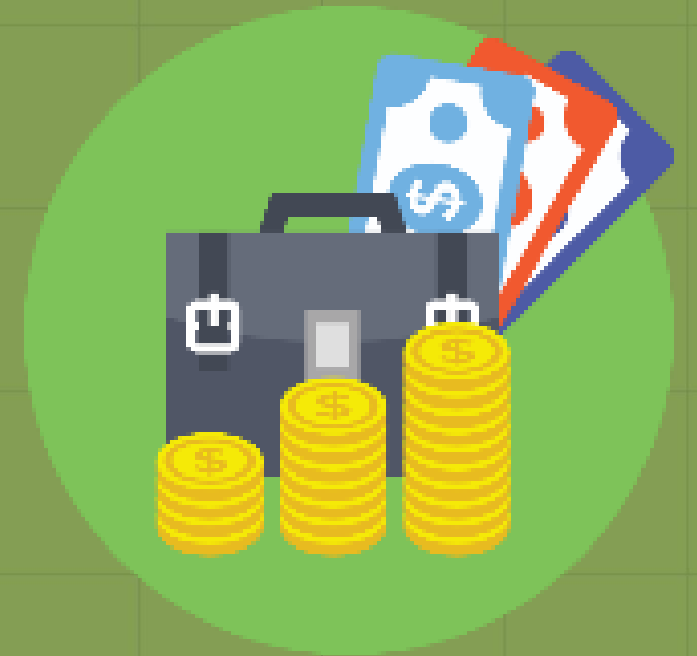
แนวโน้มอุณหภูมิที่เปลี่ยนแปลงและ ทางเลือกในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

อุณหภูมิของประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

หากต้องการไม่ให้อุณหภูมิเพิ่มขึ้นจากแนวโน้มในปัจจุบัน
ต้องลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพ ภูมิอากาศต่อเศรษฐกิจไทย

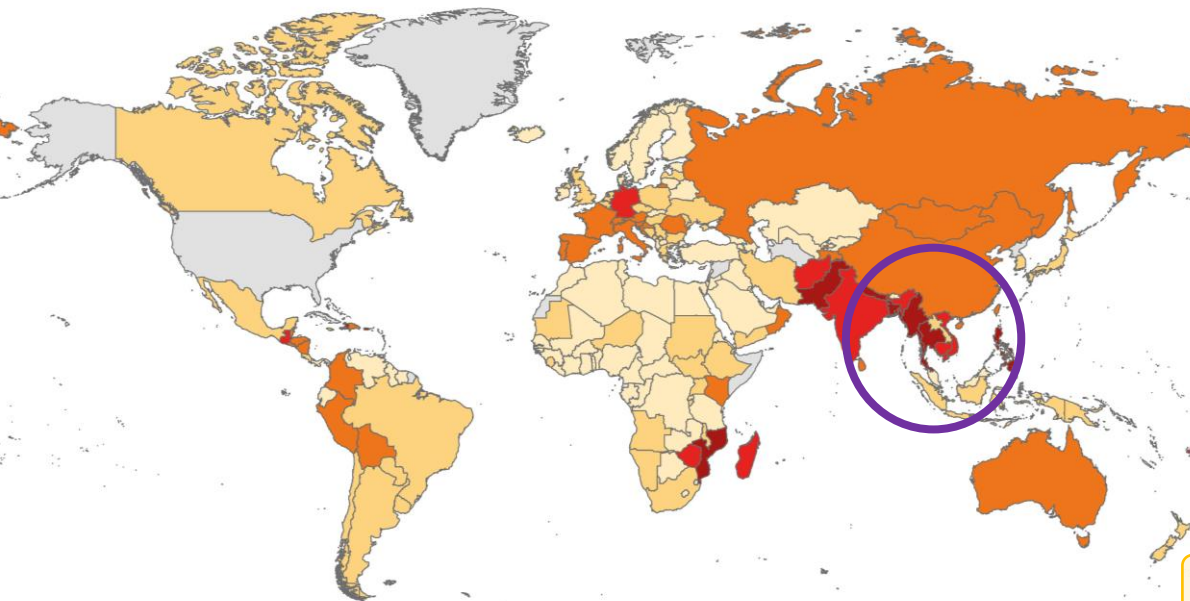

ความเสี่ยงต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

6 ปีติดต่อกันตั้งแต่ปี 2559 ที่ไทยอยู่ใน 10 อันดับแรกของโลกที่มีความเสี่ยงต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

Global Climate Risk Index ปี 2543-2562

Global Climate Risk Index: Ranking 2000 - 2019

1 - 10 11 - 20 21 - 50 51 - 100 >100 No data

CRI 2000-2019 (1999-2018)	Country	CRI score	Fatalities	Fatalities per 100 000 inhabitants	Losses in million US\$ PPP	Losses per unit GDP in %	Number of events (2000-2019)
1 (1)	Puerto Rico	7.17	149.85	4.12	4 149.98	3.66	24
2 (2)	Myanmar	10.00	7 056.45	14.35	1 512.11	0.80	57
3 (3)	Haiti	13.67	274.05	2.78	392.54	2.30	80
4 (4)	Philippines	18.17	859.35	0.93	3 179.12	0.54	317
5 (14)	Mozambique	25.83	125.40	0.52	303.03	1.33	57
6 (20)	The Bahamas	27.67	5.35	1.56	426.88	3.81	13
7 (7)	Bangladesh	28.33	572.50	0.38	1 860.04	0.41	185
8 (5)	Pakistan	29.00	502.45	0.30	3 771.91	0.52	173
9 (8)	Thailand	29.83	137.75	0.21	7 719.15	0.82	146
10 (9)	Nepal	31.33	217.15	0.82	233.06	0.39	191

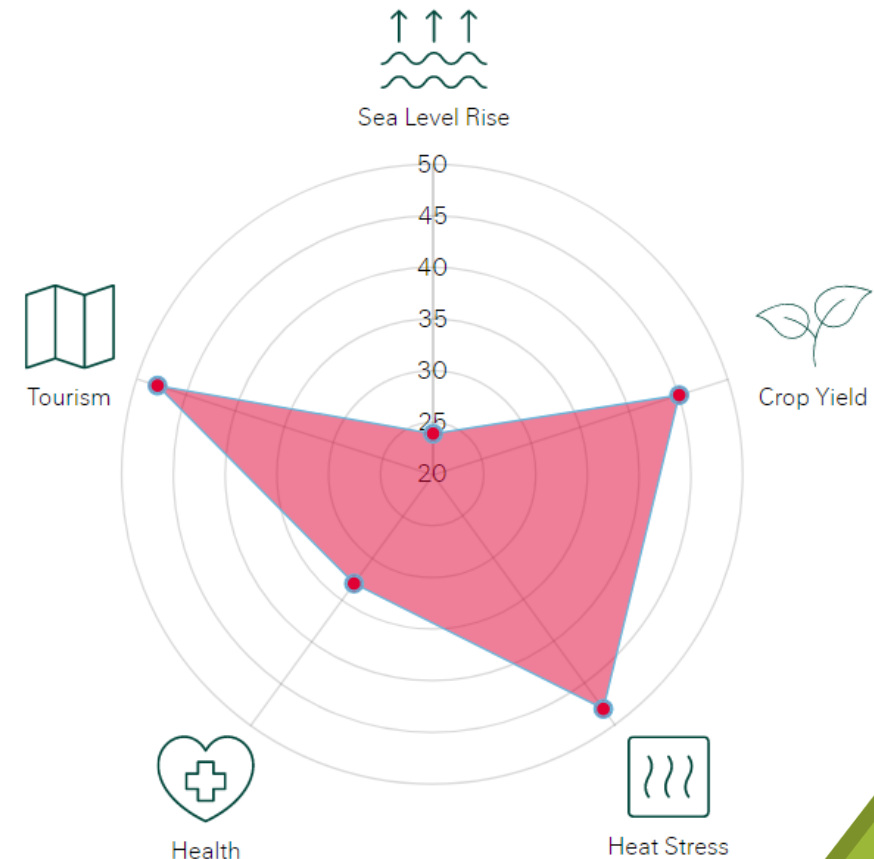
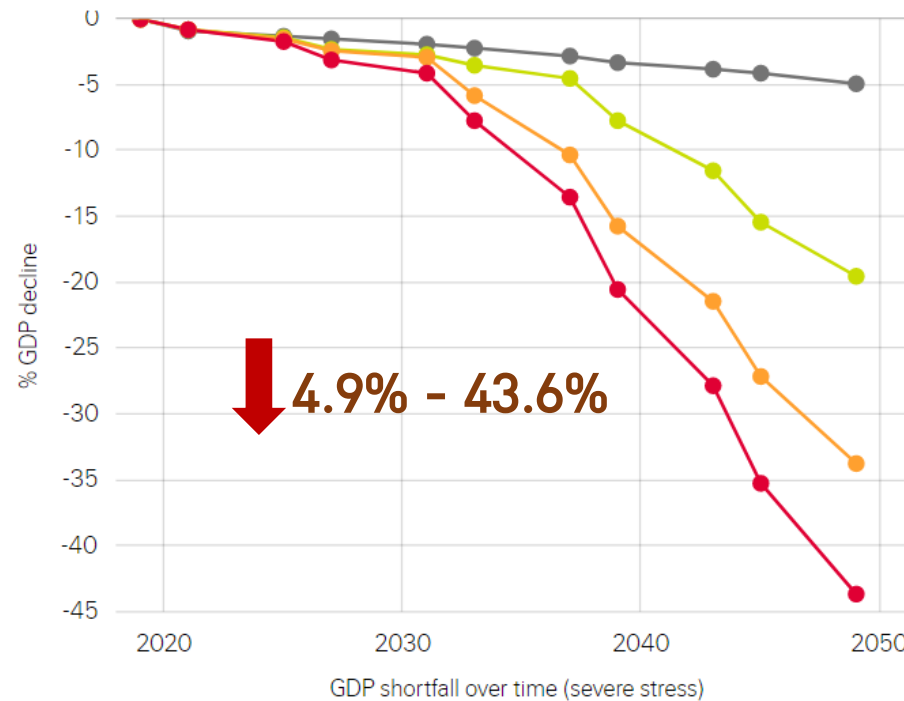
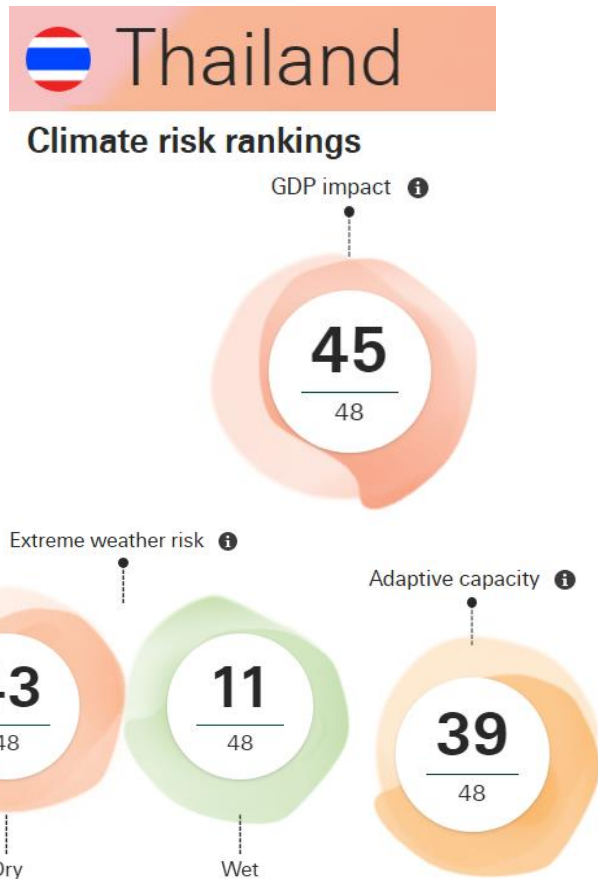
The 10 countries most affected from 2000 to 2019 (annual averages)

ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อ GDP ไทย

- %GDP ของไทยคาดว่าจะลดลงเกือบมากที่สุดใน 48 ประเทศ
- GDP คาดว่าลดลง 4.9%-43.6% ขึ้นอยู่กับระดับความรุนแรง

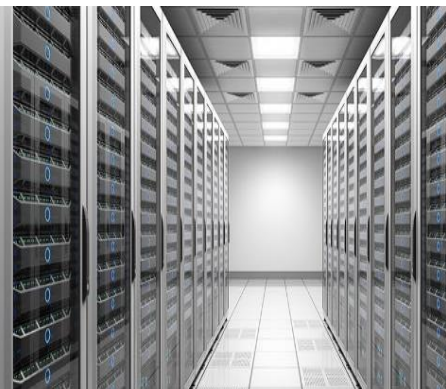
ความเครียดจากความร้อน ภาคท่องเที่ยว และภาคเกษตร เป็นปัจจัยหลัก

ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อภาคเศรษฐกิจต่างๆ

- ผลกระทบเกิดขึ้นเป็นวงกว้างตั้งแต่ ภาคเกษตร ป่าไม้ พื้นที่ชายฝั่งทะเล ทรัพยากรน้ำ สุขภาพ และสิ่งมีชีวิต
- มีนัยต่อธุรกิจและอุตสาหกรรมที่เชื่อมโยงตลอดห่วงโซ่ตั้งแต่ แพชั่น คลาวด์คอมพิวเตอร์ การธนาคารและการเงิน ฯลฯ

ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อภาคการเกษตร

ภาคการเกษตรเป็นหนึ่งในภาคเศรษฐกิจที่มีความสำคัญของไทย

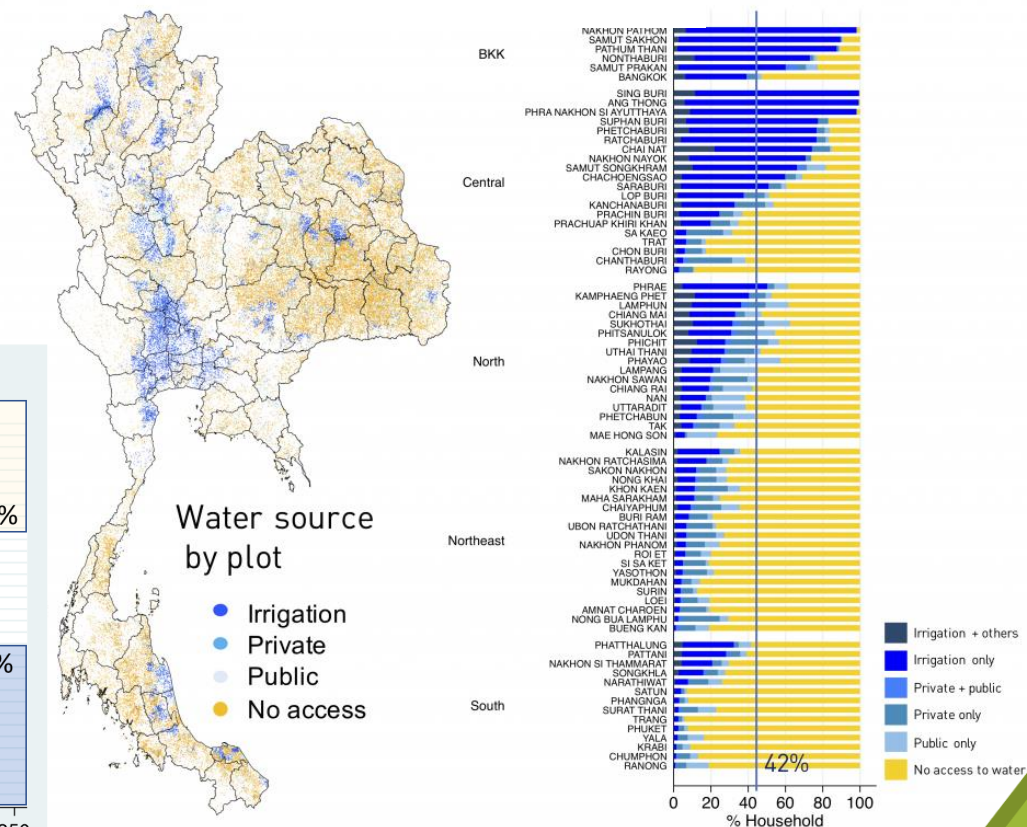
- 8.1 ล้านครัวเรือน / 34.1% ของกำลังแรงงานทั้งหมด / 8.6% of GDP

เปราะบางอย่างมากต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

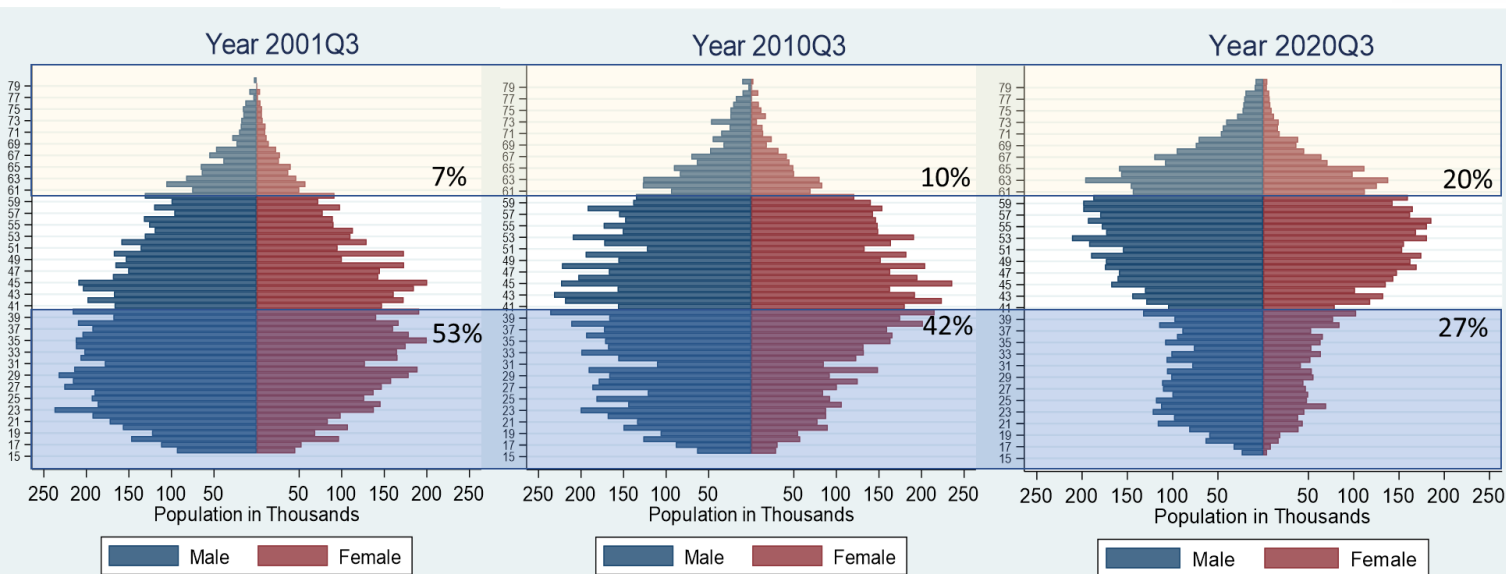
- เกษตรกรมีการศึกษาน้อย (4.46% สำเร็จการศึกษา ม.6)
- เป็นเกษตรกรรายย่อยซึ่งมีที่ดินทำกินไม่มาก
- กำลังเผชิญกับสภาวะสูงวัยอย่างรวดเร็วมากกว่าภาคเศรษฐกิจอื่น

• เพียง 26% เข้าถึงระบบชลประทาน

ทะเบียนเกษตรกร 2561

Source: Attavanich et al. (2019)

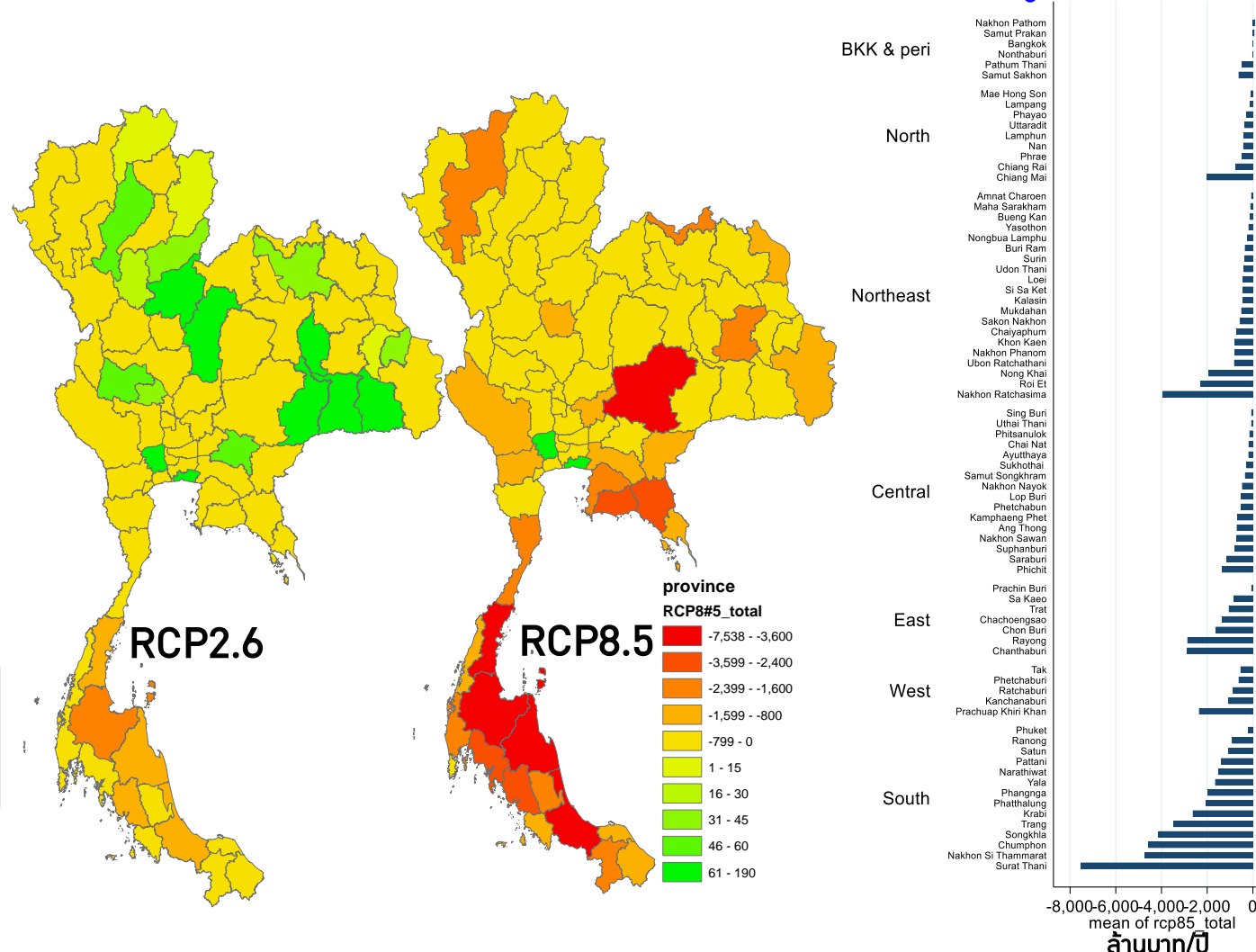
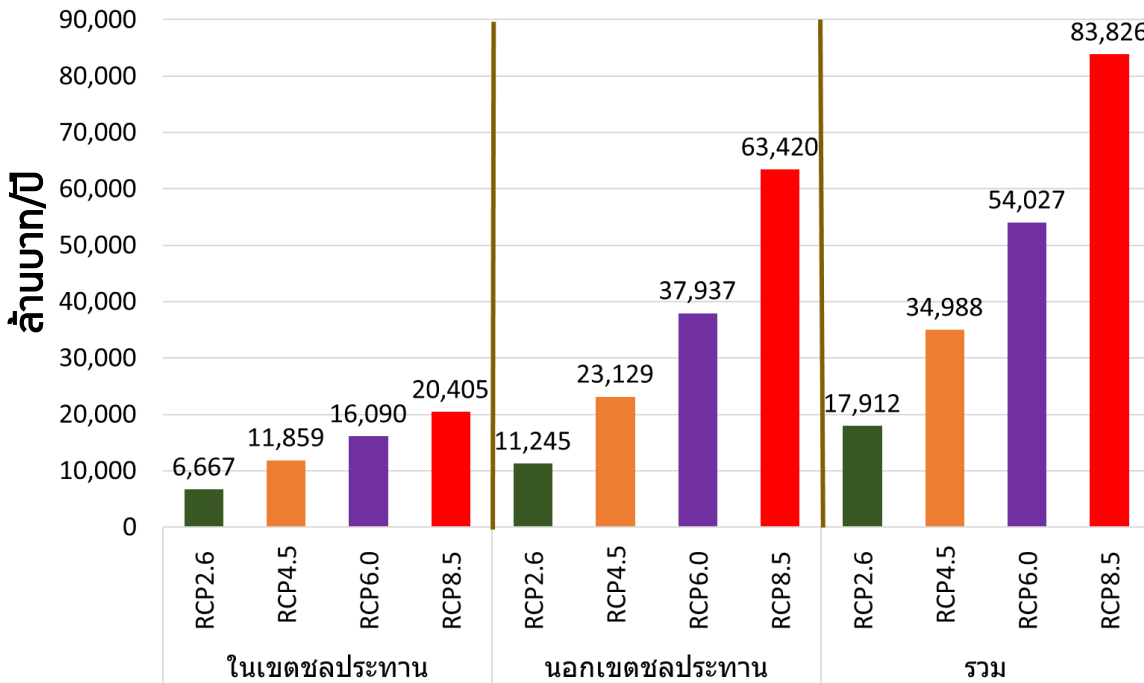

Source: Labor Force Survey (NSO)

มูลค่าผลกระทบทางเศรษฐกิจต่อภาคการเกษตรของไทย ระหว่างปี 2554-2588

- มูลค่าความเสียหาย 0.609 – 2.850 ล้านล้านบาท
- พื้นที่นอกเขตชลประทานจะได้รับความเสียหายมาก

- ภาคใต้และภาคตะวันออกจะได้รับความเสียหายมากกว่าภูมิภาคอื่น

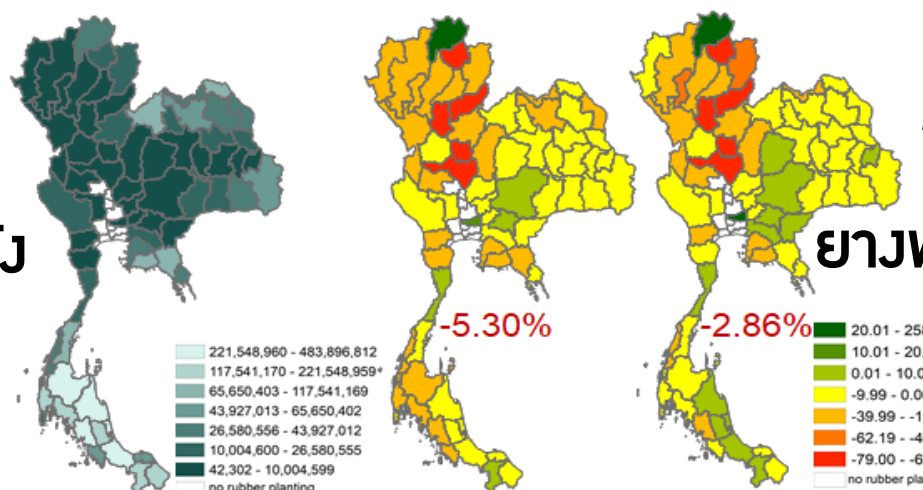
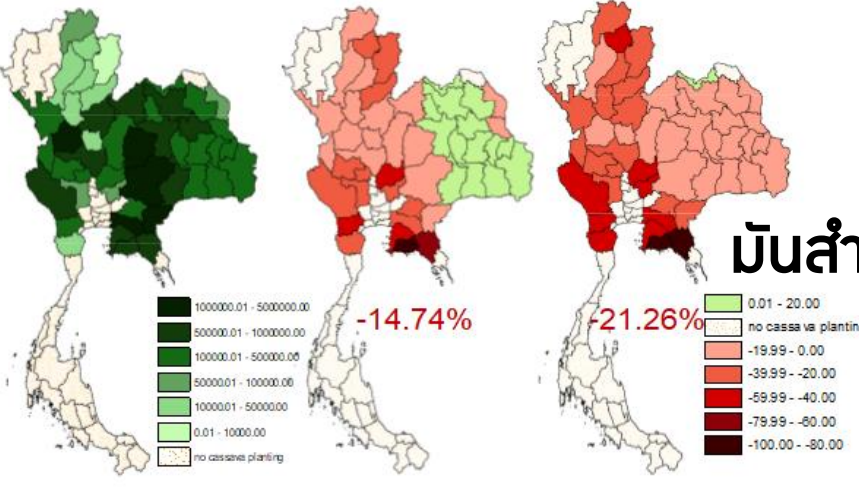
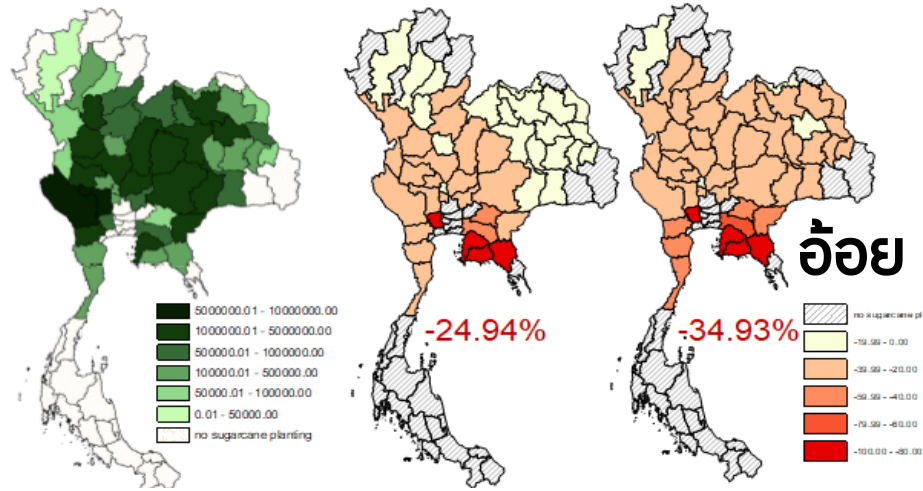
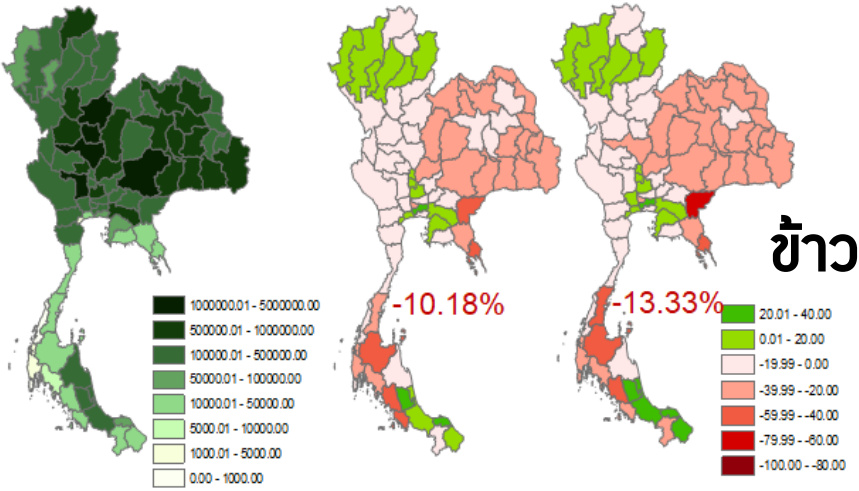
- BKK & peri
- North
- Northeast
- Central
- East
- West
- South

ที่มา: Attavanich (2017)

ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ต่อผลผลิตพืชเศรษฐกิจหลัก

**ผลผลิตข้าว อ้อย
มันสำปะหลัง & ยางพารา
คาดว่าจะลดลงในช่วง
ปี 2589-2598**

**ธุรกิจที่เกี่ยวข้องตลอดห่วง
โซ่อุปทานจะได้รับผลกระทบ**

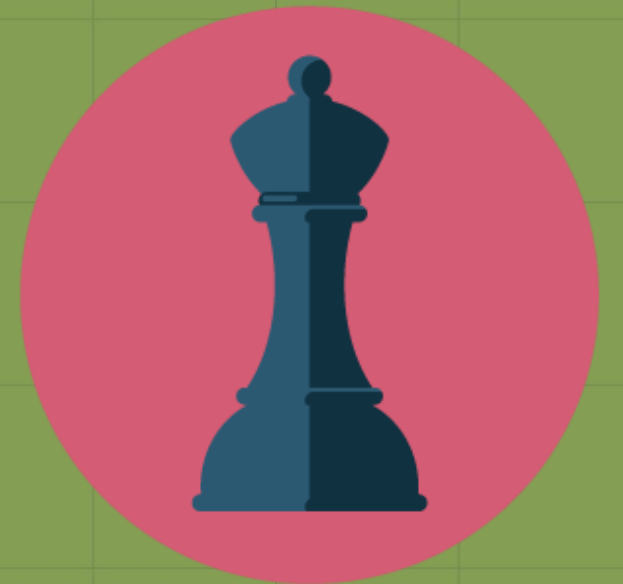

Baseline production (MT) % change of production with RCP4.5 % change of production with RCP8.5

Baseline production (MT) % change of production with RCP4.5 % change of production with RCP8.5

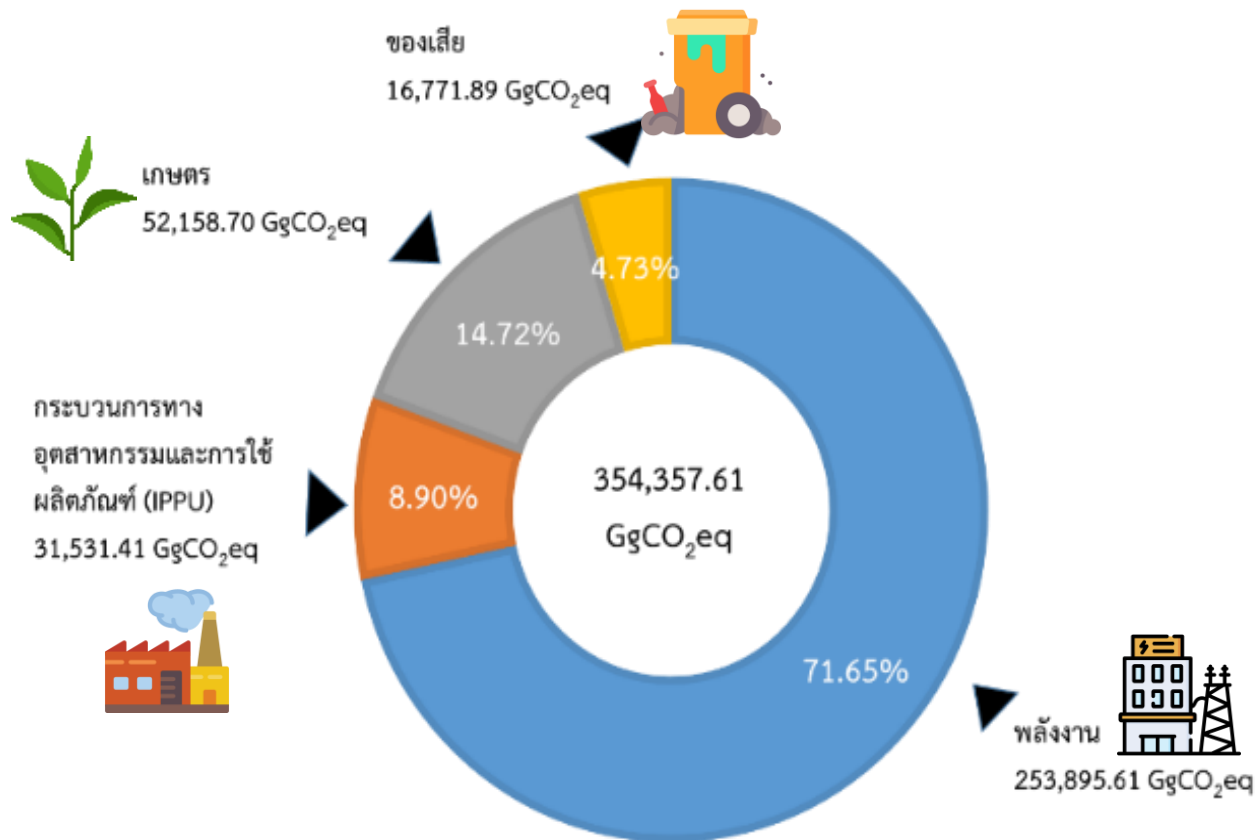
ที่มา: Pipitpukdee et al. (2020a, 2020b)

แนวทางการแก้ไขปัญหาและรับมือกับ
การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

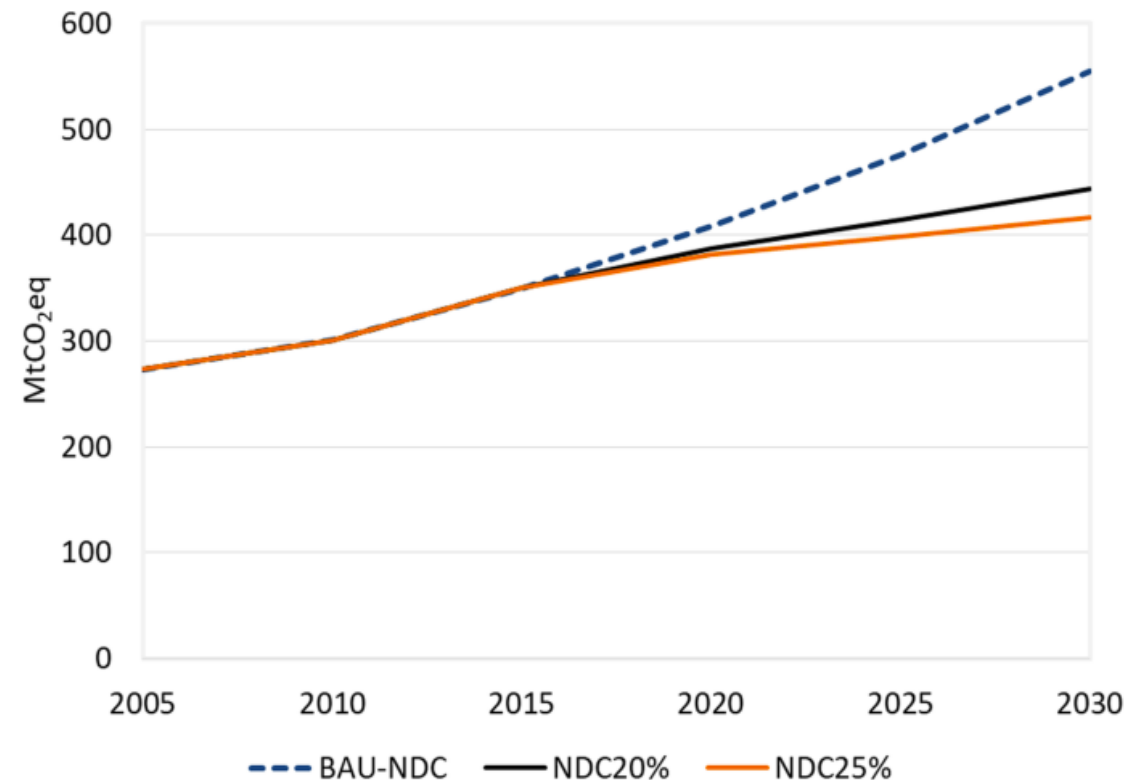

ประเทศไทยตั้งเป้าที่จะลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ณ ปี 2030 ให้ได้ 20-25% เทียบกับ BAU

การปล่อยก๊าซเรือนกระจกรายสาขา ณ ปี พ.ศ. 2559

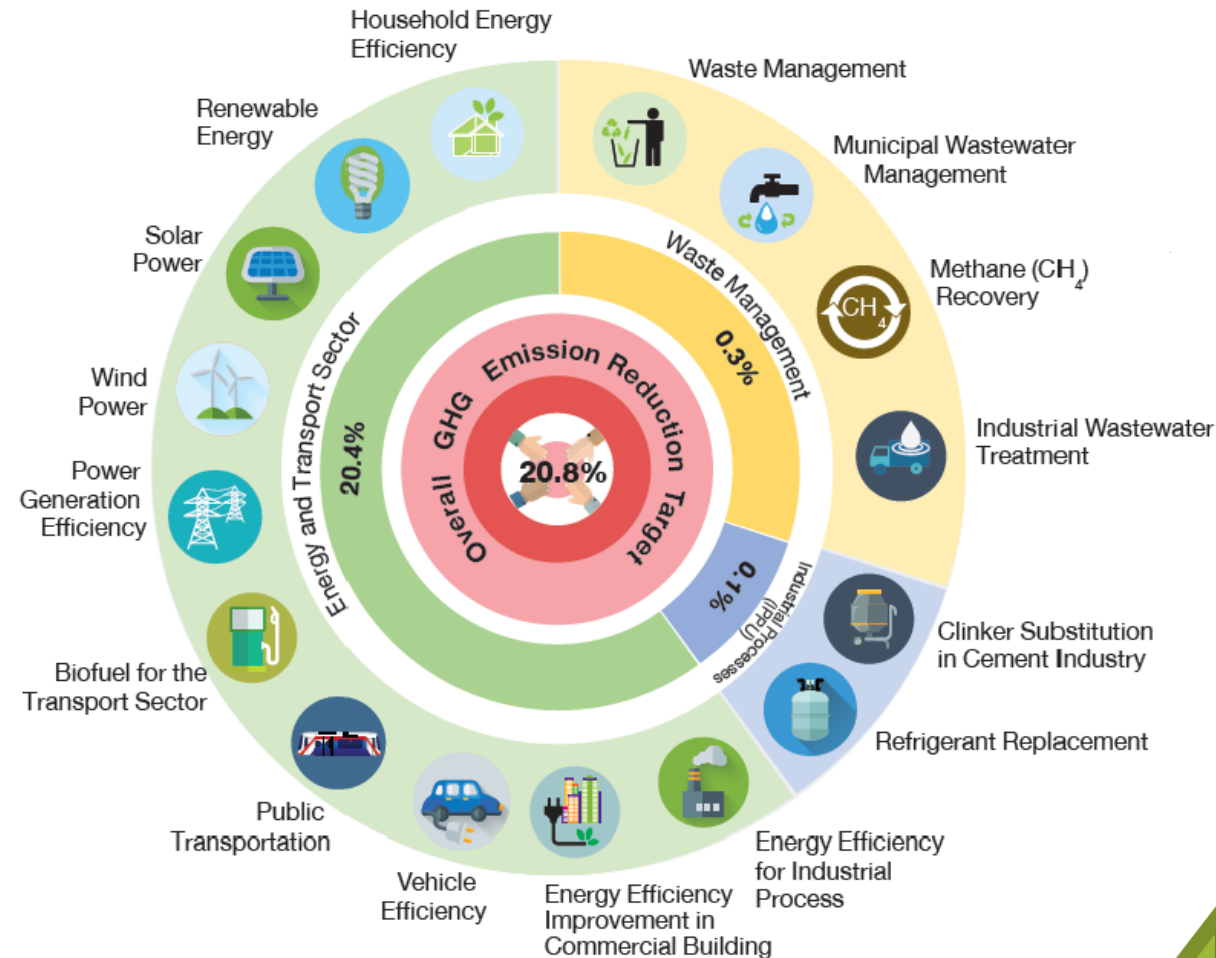
การปล่อยก๊าซเรือนกระจกภายใต้ NDC vs. BAU

ศักยภาพในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของไทย

เป้าหมายลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากทุกภาคส่วน 115.6 Mt-CO₂eq หรือ 20.8% เมื่อเทียบกับการปล่อยปกติ (BAU)

สาขา	ศักยภาพในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (Mt-CO ₂ eq)
พลังงานและขนส่ง	113
การจัดการของเสีย	2
กระบวนการทางอุตสาหกรรมและการใช้ผลิตภัณฑ์	0.6
รวม	115.6

ความท้าทายในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของไทย

ขาดกลไกในการตรวจวัดและ
จัดเก็บข้อมูลการปล่อยก๊าซเรือน
กระจกได้อย่างครบถ้วน

ขาดกฎหมายด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพ
ภูมิอากาศ ให้มีการเปิดเผยข้อมูลและ
จัดส่งข้อมูลการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

ขาดมาตรการทาง
เศรษฐกิจศาสตร์และกลไก
ทางการเงิน

การเข้าถึงเทคโนโลยีเพื่อลด
การปล่อยก๊าซเรือนกระจกใน
ราคาที่สมเหตุสมผล

ตัวอย่างแนวทางการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ในภาคการเกษตร

การจัดการน้ำ

(เช่น การกักเก็บน้ำในไร่นา,
ปลูกข้าวแบบเปียกสลับแห้ง)

เปลี่ยนพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ พันธุ์สัตว์น้ำ

การใช้เทคโนโลยี เพื่อช่วยในการปรับตัว

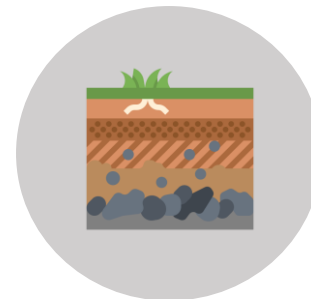
การปลูกพืช/ เลี้ยงสัตว์ในโรงเรือน

การปรับเปลี่ยนปฏิทินเพาะปลูก

การทำเกษตรแบบผสมผสาน/ เกษตรทฤษฎีใหม่

การอนุรักษ์ดิน

หัวใจสำคัญของการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

คือการสร้าง Co-benefits

การปลูกข้าวแบบเปียกสลับแห้ง (AWD) สำหรับข้าวนาปรังในพื้นที่ชลประทานช่วยลด
การใช้น้ำในฤดูแล้งและช่วยลดต้นทุนการผลิตให้กับเกษตรกรได้ประมาณ 1,000 บาท/ไร่

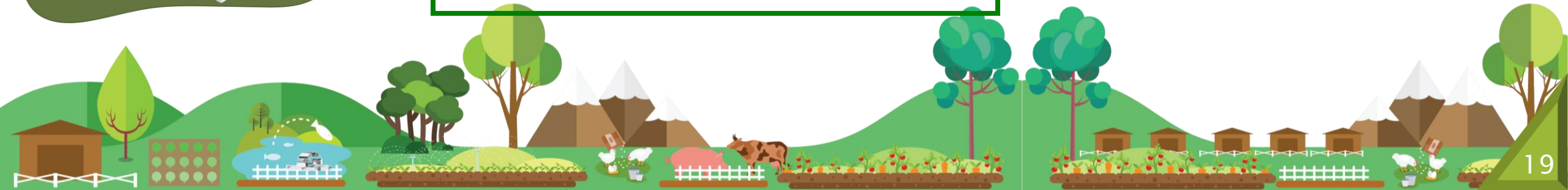
Attavanich and Pengthamkeerati (2018)

การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ช่วยให้รายได้สุทธิของเกษตรกรเพิ่มขึ้น 33,808 บาท/ครัวเรือน
ช่วยลดโอกาสในการได้รายได้สุทธิเป็นศูนย์หรือติดลบ และช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายด้าน
อาหารของครัวเรือนเกษตรกร

Thampanishvong, Akram and Sirison (2021)

แต่เกษตรกรบางส่วนเลือกที่จะไม่ปรับตัว เพราะ
ขาดความรู้เรื่องการปรับตัว ไม่สามารถเข้าถึง
เทคโนโลยี ไม่สามารถเข้าถึงเงินทุนเพื่อใช้ในการ
ปรับตัว ฯลฯ

Thampanishvong, Paopongsakorn and
Adikari (2018)

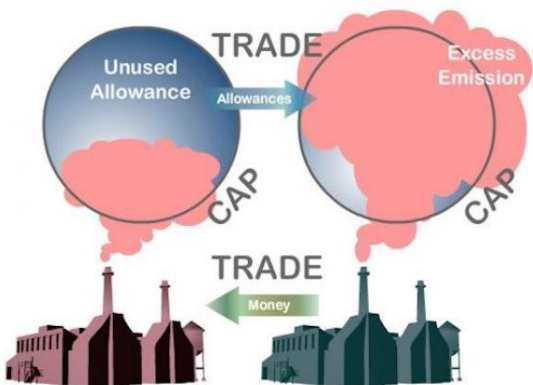

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายด้านการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

- (1) ผลักดันให้มีการบังคับใช้ พรบ. การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแห่งชาติ
- (2) การพัฒนาระบบตรวจวัด รายงานผล และทวนสอบ (MRV) และระบบติดตามประเมินผลการดำเนินงาน
- (3) สนับสนุนความรู้ให้กับภาคเอกชนในการตรวจวัดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก
- (4) สนับสนุนการใช้มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ เช่น ภาษีคาร์บอน ระบบ Cap and trade เป็นต้น
- (5) สนับสนุนให้ภาคส่วนต่างๆ สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุน เช่น พันธบัตรสีเขียว สินเชื่อสีเขียว

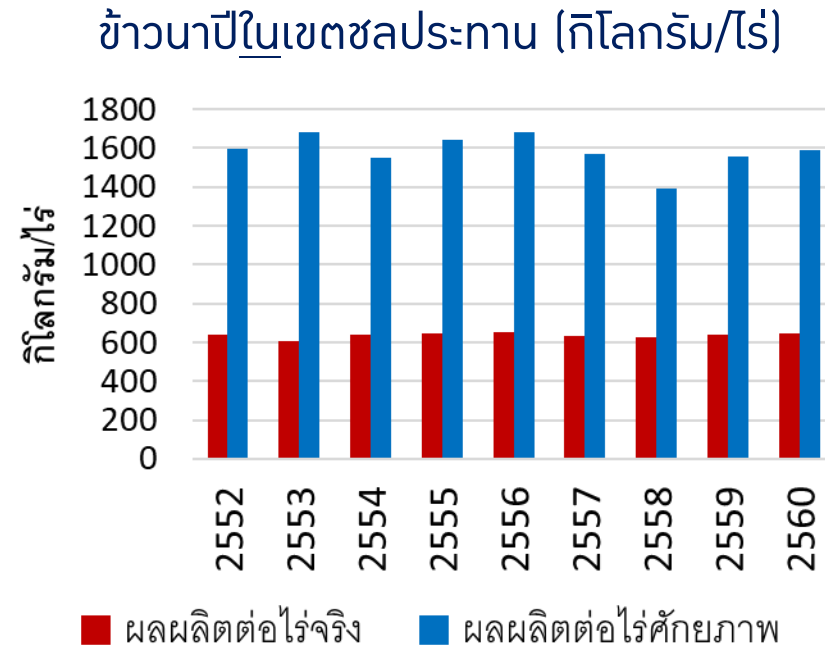
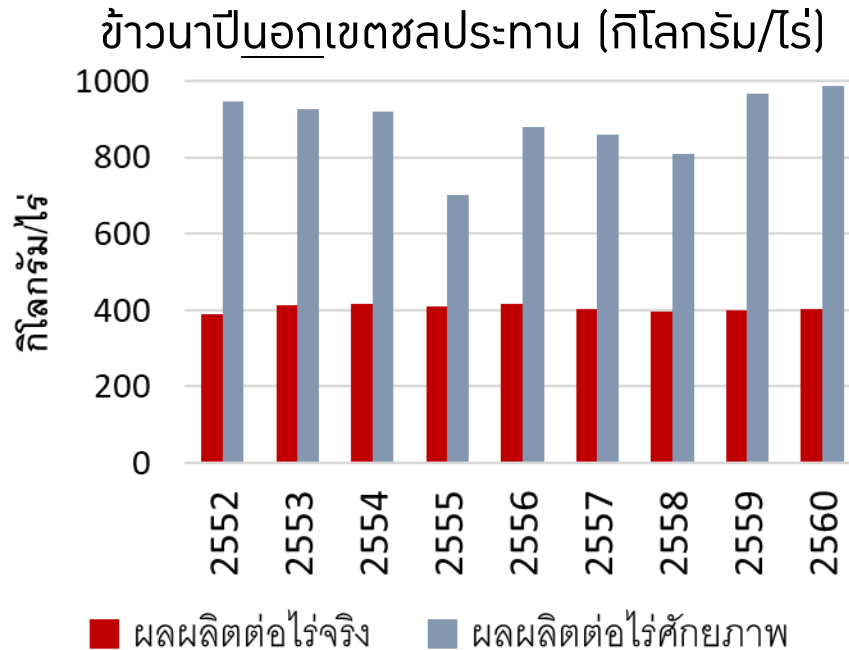

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในภาคการเกษตร

- ควรส่งเสริมการจัดการแหล่งน้ำให้เกษตรกรเพื่อลดความผันผวนของสภาพอากาศ
- ควรเปลี่ยนรูปแบบการให้เงินช่วยเหลือเป็นแบบมีเงื่อนไข เพื่อจูงใจให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนการผลิต
- ควรให้ความรู้สำหรับวิธีการปรับตัวที่เหมาะสมโดยร่วมมือกับสถาบันการศึกษาในพื้นที่

ผลผลิตต่อไร่ของข้าวไทยยังเพิ่มได้อีกมากหากเร่งผลักดัน!

Source: <https://www.yieldgap.org/thailand>

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในภาคการเกษตร

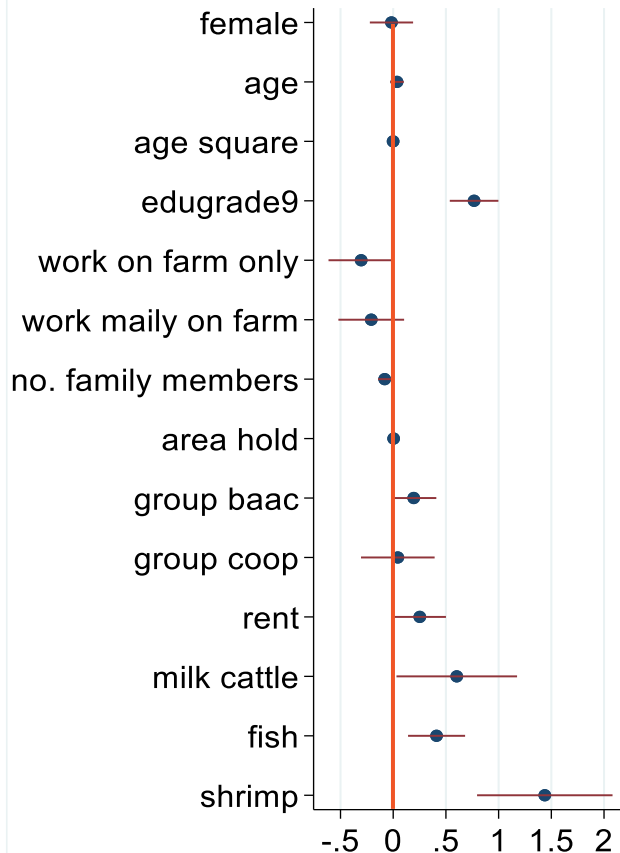
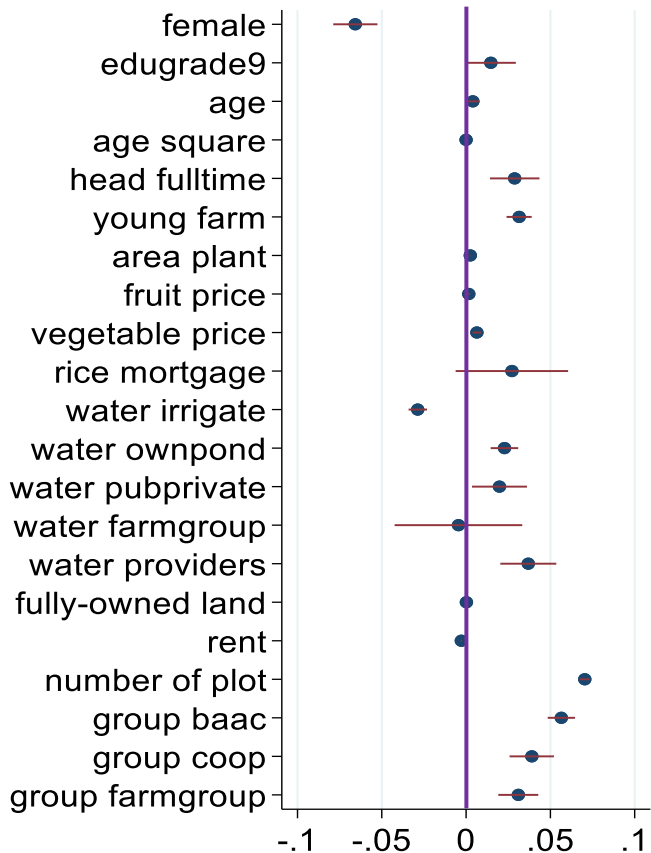
- ควรส่งเสริมการทำเกษตรผสมผสาน (เกษตรกรุ่นใหม่; ทำเกษตรเต็มเวลา; มีแหล่งน้ำของตนเอง; และกลุ่มสถาบันเกษตรกร)
- ควรส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้กับเกษตรกร (upskill เกษตรกร; สมาชิก ธ.ก.ส.; รวมแปลงเกษตรกร)

ปัจจัยกำหนดจำนวนกิจกรรมการผลิต

ปัจจัยกำหนดการตัดสินใจใช้แอปพลิเคชัน

- ควรส่งเสริมงานวิจัยเพื่อ...

- ✓ ศึกษาผลกระทบต่อสินค้าเกษตรให้ครอบคลุมหลายชนิดสินค้า
- ✓ การปรับตัวลดผลกระทบในภาคเกษตร
- ✓ พัฒนาสายพันธุ์พืชทนแล้ง

- ควรส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีในการวิเคราะห์และเตือนภัยอย่างทั่วถึงและแม่นยำ
- ควรพัฒนาระบบประกันภัยสินค้าเกษตรและส่งเสริมให้เกษตรกรใช้อย่างแพร่หลาย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในภาคการเกษตร

- ควรเพิ่มแรงจูงใจเพื่อส่งเสริมการลงทุนในเทคโนโลยีประหยัดน้ำ โดยเฉพาะในพื้นที่ที่ขาดแคลนน้ำ
- พัฒนากลไกการจัดเก็บค่าน้ำในพื้นที่ที่ขาดแคลนน้ำ (Water Pricing)

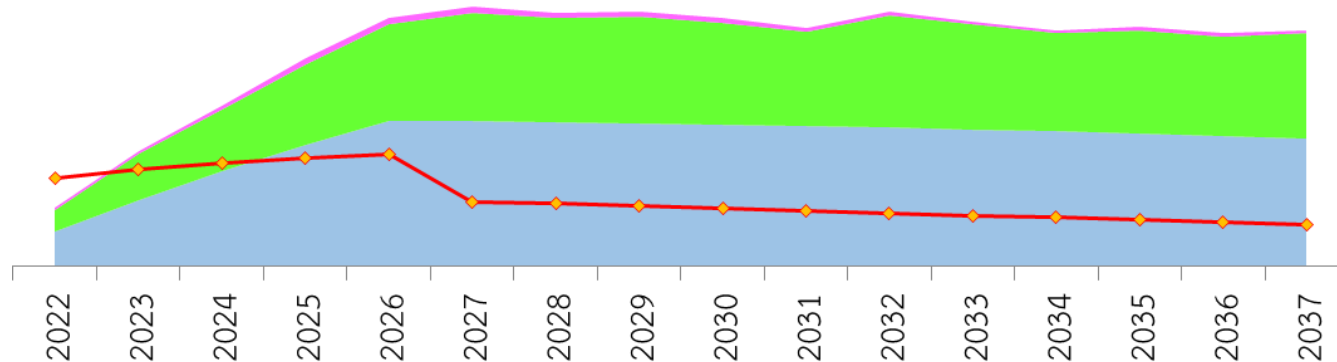
ผลประโยชน์สุทธิจากการลงทุนในเทคโนโลยีประหยัดน้ำของภาคบริการในพื้นที่ EEC

- มูลค่าประโยชน์ทางตรง
- มูลค่าประโยชน์ทางอ้อมจากภาคเกษตรกรรม
- มูลค่าประโยชน์ระบบนิเวศรวม
- ◆ ต้นทุนปัจจุบันสุทธิ

NPV = 8,287 ลบ.

IRR = 36.24%

B/C = 3.17

ขอบคุณครับ